

Anastasia Safonova

Значение литературного салона в России эпохи Александра I

UVES FFUK Praha 2018, 79 s., rkp.

Diplomová práce Anastasie Safonové se věnuje závažnému fenoménu ruské literatury a kultury, jímž je literární salón. Práce obsahuje úvod, kapitolu stručně seznamující s prameny a literaturou a tři hlavní kapitoly. První se věnuje obecným dějinám literárního salónu v Rusku se zřetelem k epoše Alexandra I., druhá je věnována různým aspektům typologie literárního salónu ve zkoumané době a třetí se zabývá rolí a významem salónu v daném časoprostoru. Práci zakončuje závěr a bibliografie.

Zvolené téma samo o sobě je spíše než čistě literárněvědné interdisciplinární: pohybuje se na rozmezí dějin kultury, historie a souvisí také se sociologií. Jedná se o téma náročné, vyžadující široké znalosti z dějin ruské kultury a schopnost teoretického uvažování. Práce vychází z představy, že právě alexandrovská epocha byla dobou největšího rozkvětu literárního salónu, který byl v dalších fázích postupně nahrazován jinými formami literárních institucí (časopisy, společnosti, kroužky atd.).

Jako vedoucí práce kladně hodnotím samostatný přístup diplomantky k jejímu tématu, schopnost orientace v ruskojazyčné sekundární literatuře, stejně jako zaujatost pro problematiku. Práce vznikla bez výraznější možnosti její obsah ze strany vedoucího práce ovlivnit, což se odrazilo i na některých problémových momentech.

Prvním z nich je struktura práce. Její těžiště spočívá ve dvou rozsáhlých kapitolách (kapitoly 1 a 2), z nichž jedna je čistě historickým přehledem, přecházejícím místy do výčtu názvů literárních salónů, druhá snahou o typologické uchopení fenoménu salónu. Čtenář se tak například až ve druhé polovině práce dozví, co autorka chápe pod pojmem salón. To by však bylo potřeba stanovit podstatně dříve, protože v předcházející historické části se ve výčtech „salónů“ vedle sebe ocitají zcela různorodá uskupení, jímž je v této části nejednou chápáno jakékoli shromažďování zájemců o literaturu. Svému poslání neodpovídá ani úvod, který již předesílá závěry, místo aby v něm byly vytýčeny badatelské cíle, jež má práce naplnit. Práce by tak měla být strukturována zásadně odlišně v souladu s běžnou posloupností vědeckého textu.

Dalším problémovým momentem je vymezení literárního salónu. To je sice předmětem poměrně rozsáhlého rozboru nacházejícího se přibližně ve dvou třetinách práce, ale přesto čtenáře nemůže uspokojit. Zapomíná se na obecnou charakteristiku aristokratické kultury, jejímž závažným institutem se stal salón. Část salónů pak mohla mít literární ráz. Teprve potom je možné hovořit o dalších literárních institucích. Zcela pomínuta je pak role univerzit, studentských sdružení a dalších platforem literárního života. Rozsáhlé pokusy o vymezení literárního salónu jsou tezovité a nepřesvědčivé. Jejich řazení do závěrečné části práce působí dojemem vývodů z předem prodělaného výzkumu, který však v práci absentuje.

Problémem je také práce s primární a sekundární literaturou. Primární literatura bohužel nebyla využita k výzkumu, pouze místy k doložení určitých tezí. Práce na ní tak vůbec není postavena a její role je pouze doplňková. O to více je pak práce závislá na sekundární literatuře. Celé odstavce jsou vlastně převyprávěním cizích myšlenek a z tohoto důvodu působí práce tezovitě a místy i frázovitě. Čtenář nemá možnost si tyto teze ověřit na konkrétním materiálu. Teze z ničeho nevyplývají, pouze se tvrdí. Místy jsou i značně diskutabilní. Prakticky vůbec není užita neruskojazyčná sekundární literatura.

Jistým zklamáním je také třetí kapitola věnovaná roli a významu salónu epochy Alexandra I. (s. 61-69). Ačkoli by podle zadání měla být stěžejní, je ve skutečnosti jen doplňkem práce. Projevují se zde všechny výše zmíněné nedostatky, především všeobecnost a nekonkrétnost textu.

Z jazykového hlediska práce vyžaduje stylistickou úpravu, nacházíme zde řadu překlepů, zcela v pořádku není ani citační úzus.

Práci nejvíce schází analýza konkrétního materiálu a práce s ním. Výsledkem je pak všeobecně znějící a nepřiliš přesvědčivý celek, který je ve skutečnosti kompilátem sekundární literatury. Na druhou stranu však diplomantka prokázala orientaci i zaujetí pro svou problematiku.

Závěr:

Diplomová práce Anastasie Safonové splňuje nároky kladené na diplomovou práci, doporučuji ji k obhajobě a hodnotím velmi dobře.

V Praze 16. ledna 2018

doc. PhDr. Hanuš Nykl, Ph.D.